

Sygn. akt V Ka 23/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 marca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach

V Wydział Karny Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku

w składzie:

Przewodniczący: SSO Janusz Chmiel

Sędziowie: SSR del. Anna Górny

SSO Olga Nocoń (spr.)

Protokolant: Justyna Napiórkowska

w obecności Janusza Smagi Prokuratora Prokuratury Okręgowej

po rozpoznaniu w dniu 20 marca 2014 r.

sprawy:

skazanego G. N. /N./

s. K. i J.

ur. (...) w D.

w sprawie o wyrok łączny

na skutek apelacji, wniesionej przez skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Rybniku

z dnia 31 października 2013r. sygn. akt IX K 544/13

I. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adwokata P. M. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych oraz 23 % podatku VAT w kwocie 27,60 złotych (dwadzieścia siedem złotych i sześćdziesiąt groszy), łącznie kwotę 147,60 złotych (sto czterdzieści siedem złotych i sześćdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów obrony z urzędu w postępowaniu odwoławczym;

III. zwalnia skazanego od ponoszenia kosztów postępowania odwoławczego, obciążając nimi Skarb Państwa.

Sygn. akt V Ka 23/14

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Rybniku w postępowaniu w sprawie IX K 544/13 wydał w dniu 31 października 2013 r. wyrok łączny wobec G. N., skazanego prawomocnymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 28 kwietnia 2010 r. w sprawie IX K 537/10 za czyn z art.157§1 k.k. popełniony w dniu 6 lipca 2009 r. na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 3 lat;
2. Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 6 kwietnia 2011 r. w sprawie IX K 1959/10 za czyny z art.209§1 k.k. popełnione w warunkach ciągłości przestępstw w okresie od miesiąca października 2008 r. do miesiąca maja 2009 r., od miesiąca listopada 2009 r. do miesiąca maja 2010 r. oraz w okresie od miesiąca marca 2009 r. do miesiąca maja 2009 r., od listopada 2009 r. do miesiąca maja 2010 r. na jedną karę 8 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 3 lat, przy czym postanowieniem Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 10 grudnia 2012 r. zarządzono wykonanie wobec G. N. warunkowo zawieszony kary;
3. Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 19 kwietnia 2011 r. w sprawie IX K 903/10 za czyn z art.207§1 k.k. ,popełniony w okresie od stycznia 2009 r. do dnia 2 października 2009 r. na karę 1 roku pozbawienia wolności oraz za czyn z art.178a§1 k.k. popełniony w dniu 22 maja 2009 r. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, które to kary zostały objęte karą łączną 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 5 lat, przy czym postanowieniem Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 7 stycznia 2013 r. zarządzono wykonanie wobec G. N. warunkowo zawieszony kary.

Na podstawie art.91§2 k.k. i art.86§1 k.k. w miejsce kar pozbawienia wolności orzeczonych wobec G. N. wyrokiem Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 6 kwietnia 2011 r. w sprawie IX K 1959/10 oraz wyrokiem Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 19 kwietnia 2011 r. w sprawie IX K 903/10 Sąd wymierzył skazanemu karę łączną 2 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności.

Na podstawie art.577 k.p.k. na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności Sąd zaliczył skazanemu okres odbywania kary pozbawienia wolności w sprawie IX K 903/10 od 3 października 2009 r. do 4 października 2009 r. , od 13 października 2010 r. do 14 października 2010 r., od 24 lutego 2011 r. do 19 kwietnia 2011 r. i od 15 czerwca 2013 r. do 31 października 2013 r., a nadto ustalił, iż pozostałe rozstrzygnięcia zawarte w wyrokach objętych wyrokiem łącznym podlegają odrębnemu wykonaniu.

Na podstawie art.572 k.p.k. umorzył postępowanie o wydanie wyroku łącznego co do wyroku Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 28 kwietnia 2010 r. w sprawie IX K 537/10.

Na zasadzie art.29 ust.1 ustawy Prawo o adwokaturze zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. P. M. kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu na rzecz skazanego G. N. i kwotę 27,60 zł stanowiącą stawkę podatku od towarów i usług przewidzianą dla tego rodzaju czynności.

Na podstawie art.624§1 k.p.k. zwolnił skazanego w całości od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych.

Apelację od powyższego wyroku łącznego wywiódł skazany, zaskarżając wyrok w całości. Orzeczeniu temu zarzucił rażącą surowość orzeczonej kary łącznej. W uzasadnieniu wskazał, iż posiada zadłużenie z tytułu alimentów, które w przypadku wykonania wymierzonej kary łącznej będzie w dalszym ciągu wzrastało. W konkluzji środka odwoławczego skazany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez obniżenie wymiaru kary łącznej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja skazanego nie mogła zostać uwzględniona, choć nie zdecydowała o tym kwestia zasadności bądź bezzasadności podniesionego zarzutu.

Należy zwrócić uwagę, że zaskarżony wyrok łączny zapadł z obrazą przepisu art.85 k.k.. Analiza dat wyroków skazujących zapadłych wobec G. N. oraz dat popełnienia czynów przypisanych tymi wyrokami wskazuje, że w odniesieniu do skazanego dopuszczalne jest wyodrębnienie tylko jednego zbiegu realnego przestępstw.

Zgodnie z brzmieniem art.85 k.k., karę łączną orzeka się wówczas, gdy sprawca popełnił dwa lub więcej przestępstw, zanim zapadł pierwszy, choćby nieprawomocny wyrok co do któregośkolwiek z tych przestępstw, a zarazem wymierzono za nie kary tego samego rodzaju albo inne podlegające łączeniu. Zawarty w powołanym przepisie zwrot „zanim zapadł pierwszy wyrok” odnosi się przy tym do pierwszego chronologicznie wyroku, który zapadł przed popełnieniem przez sprawcę kolejnego przestępstwa lub kolejnych przestępstw (uchwała SN z 25 lutego 2005 r., I KZP 36/04, OSNKW 2005/2/13). Realny zbieg przestępstw jest kategorią obiektywną i istnieje niezależnie od tego, jakie kary za poszczególne przestępstwa zostały orzeczone. Kształtowanie kary łącznej w oparciu o kary jednostkowe wchodzi w grę dopiero w dalszej kolejności, jako czynność następująca po ustaleniu, które z czynów objętych postępowaniem o wydanie wyroku łącznego pozostają w zbiegu rzeczywistym. Granicą, która upoważnia i zarazem obliguje do orzeczenia kary łącznej jest pierwszy wyrok, chociażby nieprawomocny i nie jest możliwe połączenie kar orzeczonych za przestępstwa popełnione po dacie wydania pierwszego wyroku z karami orzeczonymi za przestępstwa, które zostały popełnione przed jego wydaniem.

W rozstrzyganym przypadku pierwszym chronologicznie wyrokiem, który zgodnie z art.85 k.k. pozwalał tworzyć realny zbieg przestępstw, był wyrok Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 28 kwietnia 2010 r. w sprawie IX K 537/10. Przed datą jego wydania zostały popełnione oba przestępstwa (z art.207§1 k.k. i z art.178a§1 k.k.) objęte skazaniem w sprawie IX K 903/10 Sądu Rejonowego w Rybniku. Sąd Rejonowy wprawdzie dostrzegł tę okoliczność, jednak zarazem – uznając, iż nie ma możliwości połączenia kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania oraz kary pozbawienia wolności w postaci bezwzględnej z uwagi na brak podstaw do warunkowego zawieszenia wykonania kary łącznej (art.89§1 k.k.) – stwierdził, że wyrok Sądu Rejonowego w Rybniku w sprawie IX K 1959/10 jest wobec tego następnym chronologicznie pierwszym wyrokiem i przyjął, że przestępstwa objęte tym wyrokiem pozostają w zbiegu realnym z czynami przypisywanymi G. N. wyrokiem w sprawie IX K 903/10. Zabieg ten był nieprawidłowy, niedopuszczalne jest bowiem przyjęcie, że jedno przestępstwo pozostaje w zbiegu realnym z więcej niż jedną grupą przestępstw. Jak podkreśla się w orzecznictwie, „granicę czasową zbiegu realnego przestępstw, za które wymierzana jest kara łączna, stanowi data wydania pierwszego, choćby nieprawomocnego wyroku. Jeśli dane przestępstwo zostało popełnione przed tą datą, to nie może być uznane za popełnione w innym zbiegu realnym z przestępstwem popełnionym po dacie wydania tegoż wyroku, chociażby nawet taka konfiguracja byłaby dla skazanego korzystniejsza” (wyrok SN z 14 lutego 2013 r., II KK 191/12, Lex nr 1292219; analogicznie: wyrok SN z 28 lutego 2013 r., V KK 234/12). Konsekwentnie, skoro czyny objęte wyrokiem skazującym w sprawie IX K 903/10 zostały popełnione przed datą wydania wyroku Sądu Rejonowego w Rybniku w sprawie IX K 537/10, to nie mogą pozostawać jednocześnie w zbiegu z przestępstwami, za które G. N. został skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w Rybniku w sprawie IX K 1959/10, bowiem te ostatnie zostały popełnione już po dacie wyrokowania w sprawie IX K 537/10. Ustawa daje możliwość tworzenia więcej niż jednego zbiegu realnego w ramach wyroku łącznego, jednak wyraźnie wskazać należy, że pierwszy chronologicznie wyrok dla danej grupy przestępstw stanowi granicę realnego zbiegu – odgradza zbiegi przestępstw popełnionych przed i po tym wyroku. Dopiero zatem spośród przestępstw osądzonych kolejnymi wyrokami, które nie pozostają w pierwszym zbiegu realnym, można utworzyć kolejną grupę obejmującą skazania za czyny, które zostały popełnione zanim zapadł kolejny pierwszy wyrok z punktu widzenia kolejnej grupy przestępstw. Postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego jest trybem subsydiarnym wymiaru kary łącznej, a trybem podstawowym jest sytuacja jednoczesnego sądzenia przestępstw. Istota wyroku łącznego polega na połączeniu kar orzeczonych różnymi wyrokami w taki sposób, jaki miałyby miejsce, gdyby wszystkie popełnione przez sprawcę i pozostające w zbiegu realnym przestępstwa zostały ujawnione i osądzone w jednym postępowaniu oraz zachodziły warunki do orzekania w wyroku skazującym kary łącznej.

Ponieważ w rozstrzyganym przypadku wobec skazanego zachodziły podstawy do utworzenia tylko jednego rzeczywistego zbiegu przestępstw, a nie było możliwości połączenia kar wymierzonych za przestępstwa pozostające w zbiegu, prawidłowym rozstrzygnięciem winno być umorzenie postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego w całości.

Mimo stwierdzonego uchybienia w zakresie naruszenia prawa materialnego, Sąd Okręgowy nie był władny wydać w postępowaniu odwoławczym ani orzeczenia reformatoryjnego, ani rozstrzygnięcia o charakterze kasatoryjnym.

Sąd II instancji był związany działaniem zakazu reformationis in peius (art.434§1 k.p.k.), albowiem wyrok został zaskarżony wyłącznie na korzyść skazanego, zaś umorzenie postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego byłoby orzeczeniem mniej korzystnym dla skazanego aniżeli wymierzenie mu – tak jak uczyniono w zaskarżonym wyroku – kary łącznej poniżej sumy kar jednostkowych. Dolegliwość, która wynikałaby dla skazanego z konieczności odbywania kolejno kar z wyroków jednostkowych oczywiście przewyższa tę, która wynika z kary łącznej orzeczonej na zasadzie asperacji. Rygory zakazu reformationis in peius wiązałyby także sąd ponownie rozpoznający sprawę w razie uchylenia zaskarżonego wyroku (art.443 k.p.k.), wobec czego i ten sąd nie mógłby naprawić uchybienia, którego dopuszczono się przy pierwszym rozpoznaniu sprawy.

Mając na uwadze ograniczenia wynikające z zakresu i kierunku zaskarżenia, Sąd odwoławczy zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Ze względu na powody wydania niniejszego rozstrzygnięcia w instancji odwoławczej, odnoszenie się do zarzutu rażącej niewspółmierności kary, podnoszonego przez skarżącego, jest oczywiście bezprzedmiotowe.

W związku z korzystaniem przez skazanego z pomocy obrońcy z urzędu, zasądzono od Skarbu Państwa na rzecz wyznaczonego obrońcy zwrot kosztów nieopłaconej obrony w postępowaniu odwoławczym, zgodnie z art.29 ust.1 ustawy – Prawo o adwokaturze oraz §14 ust.5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Mając z kolei na względzie sytuację materialną skazanego, zwolniono go od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, obciążając wskazanymi należnościami Skarb Państwa.